

למה צרינה להיות זכוונת עבותינו בר"ה

4 "אתם נצבים היום בלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם וקניכם ושטריכם כל איש ישראל. טפכם נשיכם וגרד אשר בקרב מחנה מחטב עציף עד שאב מימיד" (כ"ט, ט"ו)

פירוש רש"י הדרש

2 אתם נצבים. "יצב" הוא ישב" באות צדי"י. "יצב" - בניגוד ל"עמד" - איננו רק עמידה גרידא, אלא הוא מבטא עמידה איתנה, עמידה בכח ובהתמדה מלאת מרץ. במדרש הנחומא ביארו יפה את חזירת הכיטוי הזה כאן במקום הכיטוי הרגיל "עמד" שנוקט גם בפסוק יד. מול כל הייסורים הקשים שחוארו כאן - עדיין אתם "נצבים" ועמידתכם איתנה וקומתכם זקופה; כל הייסורים יעברו על ראשיכם ואתם תכלו את

4 ופרש דמינום ואמר: כל איש ישראל, כלומר: כל הפתוב הם איש ישראל, כלומר, כי כל ישראל גוי אחד הוא, כי כל הנשמות הם משרש ואיכות אחד. וכאשר איש אחד כלול מאיברים רבים, וכללות כלם הם איש אחד, עם היות שלא תשנה מדרגת הראש אל הרגל, וההקש בכל יתר האיברים. אך צד השנה שבהם הוא, כי אין גם אחד שאינו מאיכות מין האנושי. פן כל אישי ישראל, הצד השנה שבהם כי יחד כלם קדושים הם. אך לא ישתנו במדרגה בפחות ויתר: זה במדרגת מין, וזה במדרגת יד, וזה במדרגת רגל. אך לאחד יחשבו כלם כאיש אחד, מפאת שרשם. והו' כל איש ישראל, כלומר: כל - שהוא הכללות - הם איש ישראל. והוא מאמר הפתוב: "כל... ישראל... כאיש אחד תכריס" (שופטים כ"א). והו' אמרו כל בחולם (ובמרכ"א) [ונקטפוקא]. שאינו נמשך אחד תכה שאמרתי כמו בהיות קקמ"ץ וקמק"ף. והוא כאלו אמר: "הכל איש אחד הם", שהם כאיש אחד, כי משרש אחד הפה עור יתכן על פי דרך זה, באמרו: כל איש ישראל פרש ענין היות כלם צדיקים. והוא, כי ישראל נקרא גוי אחד ונפש אחד, כמה דאית אמר "שבטים נפש" (שמות א"ה), שהוא להיותם משרש הקדשה, שהיא אחדות שלמה. ועל פן ישראל - ערבים זה לזה

והו' יאמר פה: הנה לכם יחד כלם התיצבות ומעלה, כי אתם נצבים... כלכם. ועם שאתם כלכם בהתיצבות, מעלה הוא לכם מצד היותכם מתארים לאיש אחד, שהוא אחדות עצום, כי עתה כלכם תקראו איש ישראל, כאלו כלכם איש אחד אתם, כאיברים ננפש אחד כוללת כלכם, שהוא מצד הפשרון. והוא מעלה אין למעלה ממנה, כי על כן אמרו (שבת לא, א) שב"ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י"ח) כלולה כל התורה. והוא דבר פתור ה' במאד מאד, כמאמרם ו"ל (כ"ד פרשה לה) על פסוק "תכור עצבים אפריים" וגו' (הושע ד"ו). ועל פן הקפידו רבותינו ו"ל על תפלת הנשים הנוראים, שתהיה באהבת שלום בין איש ובין רעהו לשתקבל תפלתם, שאו השטן אומר: מי כעמד ישראל שהם כמלאכי השרת, שאין בהם קנאה ושנאה וכו'. והוא סוד גדול, כי בהתאחדות הנפשות פה, כך התאחדו שרשיהן למעלה. והנה בנפשות בני ישראל, יש אשר היא מבחינת חסד, ויש שהיא מבחינת דין, ויש מבחינת רחמים, מעין בחינות העליונות; ועל ידי התאחדות למשה, והאחדו שרשיהן ויהיה יחוד בכל בחינות עליונים, שהוא תכלית כל עסק תורה ומצוה.

אס"ק הקבל

3 נעמוד על פירושה של המילה "ניצבים". מהי משמעותה של ההתיצבות הזו? נראה שישנם מספר סוגים של התיצבויות.

הזוהר הקדוש (שמות ח"ב ל"ב ע"ב) מתייחס למילה "ניצבים" בהקשר של הפסוק האמור באיוב (א, ר'): "ויהי היום ויבואו בני האלוהים להתייצב על ה' ויבוא גם השטן". מהו "להתייצב על ה'" "חז"ל מסבירים לנו: "ויהי היום" - זה ראש השנה. ביום זה עומד ה' לדון את בני העולם, ולכן המלאכים באים ומתייצבים לפניו. אלו כדי ללמד סנגוריה על האדם, ואלו כדי להביא קטגוריה. כלומר השטן אינו יכול לשמוע סנגוריא לכן גם הוא בא להתייצב ולקטרג, כיון שה' עומד ביום זה לדון את בני העולם, ולכך אנו מתאמצים ומשתדלים מאוד, בעיקר בימים האלה שהם ימי רצון ורחמים להגיע ליום זה זכאים, ותגבר יד המלאכים המסנגרים על השטן המקטרג.

כ"י אס"ק

5 דבר אחר, אתם נצבים היום, מה היום מאיר פעמים ומאפיל פעמים, אף אתם כשאפלה לכם, עתיד להאיר לכם אור עולם, שנאמר, והיה לך ה' לאור עולם (ישעיהו י"ט). אימתי? בזמן שתהיו כלכם אגדה אחת, שנאמר, חיים כלכם היום (דברים ד, ה).

בנהג שבועולם, אם נוטל אדם אגדה של קנים, שמא יכל לשברם בבת אחת? ואלו נוטלן אחת אחת, אפלו תינוק משברן. וכן את מוצא שאין ישראל נגאלין עד שיהיו כלן אגדה אחת, שנאמר, בימים ההמה ובעת ההיא נאם ה' יבאו בני ישראל המה ובני יהודה יחדו וגו' (ירמיה ג'ד). כשתהן אגודין, מקובלין פני שכינה:

6 רק התשובה היא ההערכה שעל ידה נעשה האדם וכל היש מוצב כולו בעתיד המאושר הרחוק, חיי העולם הבא במילואם, ושם באמת הטוב והרע משתוים.

והתסיסה של הרע המתפרץ ומתעודד לערכי הטוב, באותה המהירות הנפלאה, מכשירתו לתוכן מרומם מאד, וזדונו מתהפכות לזכויות.

(אורות הקודש ח"ב עמ' תצט)

העבירות, ע"כ צריך להגדיל האהבה והיראה והן יהיו גורמות להסיר המדות הרעות ואז יקרב לתיקוני העבירות עצמן.

והנה על המעשים התרופה היא לשוב בעזיבה וחרטה ככל עיקרי התשובה. אבל מיעוט האהבה והיראה חלי הוא, מוטבע בנפש. אמנם ישראל נמשלו ללבנה, וזהו ענין כפרת ראש חדש, שנפשותיהם של ישראל מתחדשים כברי' חדשה בכל ראש חודש כמו שהלבנה מתחדשת. ע"כ כיון שישוב יוכל לקנות לנפשו שלמות חדשה כאילו לא עבר עבירה מעולם. וזו היא סגולה לתשובה שיהי' כתינוק בן יומו, וכמו שהאריך רבינו יונה ביסוד התשובה.

והשי"ת מאהבתו לישראל קבע יום המשפט דוקא בר"ת, שאז כמו שהלבנה בחידושה ופניי הקודמים אינם נראים בה כמ"כ נפשות ישראל התלויים בה, מתחדשות. וע"כ אין מקום לקטיגור לקטרג כי בעצם הנפש אין הכתמים נראים, וכיון שהכתמים שגרמו העונות אינם נראים קל הוא לקבע אהבה ויראה ומדות טובות מחדש כאילו לא חטא. ע"כ בא השופר שאין בו דברים כ"א מעורר אהבה ויראה, כי התקיעה בחדש נגד אהבה ותרועה בגבורה נגד יראה, ומטיב את המדות, ע"י החרדה ורגשות הנפש. וז"ש "תקעו בחודש" שמתחדשים מחדש, ונקל לקבע אהוי"ר ומדות טובות (שופר) שבא לשם כך, בכסה שהירח מתכסה בו ה"נ אין כתמי הנפש נראים ואין להזכירם (ליום חגיגו). ע"כ אפשר להיות בו חג, כי אם היתה הנפש נכתמת איך תשמח ותחוג, כי חק לישראל כמו שחק וזמן ניתן להלבנה בחידושה וכיסויה כן הוא חק לישראל שמתחדשים ונכסים ואין כתמי העונות נראים בהם, ע"כ הוא משפט לאלהי יעקב שקבע לטובת בניו ועמו, ע"כ אין להזכיר בר"ה עון וחטא, שהרי אנו עוסקים מקודם לחזק את האהבה והיראה והמדות הטובות כדי שיהיו לנו סבות נכונות שלא נחטא עוד, ואח"כ בימי התשובה הבאים על"ט אז זמן חשבון פרטי הוא.

7 "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב" (תהלים פא דה). יל"ד למה קורא את ר"ה כאן בשם חודש, אע"פ שהוא ראש חודש באמת, מ"מ אין עיקר עיצומו של יום ראש חודש, וכמה ראשי חדשים איכא בשתא ואין לכולם ענין של ר"ה. צריך להבין טעם הדבר שכתבו הפוסקים ע"פ הזוהר שאין להזכיר חטא ועון בר"ה ושלא להתודות, וכבר הקשו מדברי הזוהר במ"א, אבל עצם הענין מוקשה מאד, דאיה איפוא לנו תקנה יותר טובה לסליחה ומחילה כ"א להיות מודה ועוזב. ישראל מונים ללבנה ונמשלים ללבנה כמבואר בברכת קידוש לבנה, "שהם עתידים להתחדש כמותה". עכ"פ יש יחס גדול לישראל אל הלבנה. ומילוי הלבנה סימן טוב הוא לישראל.

בענין התשובה יש ב' דברים. א' כלל, ב' פרט. הכלל הוא כי כל דבר חטא אם יהיה בקו"ע או בשוא"ת יש לו סיבה בהכרח, והסיבה הוא מיעוט יראת ד' ואהבתו, כי השלם באהבת ד' לא יתשלם ממ"ע והשלם ביראה לא יעשה שום דבר נגד רצונו ית'. ולפ"ז השב, קודם שמתקן עצם החטא, צריך שיסיר הסיבה, שיהי' נכון שלא יוסיף לחטא. ע"כ ראש לכל תשובה צריך שישוב את שבות אהבתו ויראתו ובוה יבא אל המלך לתקן עותתו. והנה כשם שהחטא הוא סימן לדבר שיראת ד' ואהבתו רחקו מלבבו, כן הוא עצמו גורם עוד להרחיק אותו יותר, כי עבירה מטממת לבו של אדם ואי אפשר לאור אהבה ויראה לפלש במקום אשר נסתמו חרכי אורו, ומיעוט האהבה והיראה גורם כמה מדות רעות, והמדות הרעות הן בעצם הגורמות לגופי

Ⓟ התשובה מאהבה נעלית היא מתשובה מיראה, שזה היה דרכה בכל ימי הגלות טרם התחלת צמיחת קרן ישועה כנשמתה פנימה. בתשובה מאהבה יעשו זדונות לזכויות, ועליהם חיה יחיה. אין לך חטא ועון בעולם שאין עמו נצוצי קודש, נטיות אורה וטובה. כשבאה התשובה מיראה אחרי החטא, מתרחק האדם מן החטא, מכל אשר לו, גם מחלקיו הטובים האפשריים להיות כפניני זהו בעטרת הצדקה. הכסילים שמביאים קרבן אינם יודעים אם על הטובה הם מכיאים או על הרעה הם מביאים, ע"כ התשובה החשכה הזאת בעצמה משרכת את הדרכים ומעותת את המעשים. אבל תשובה מאהבה, אור השכל האלהי מאיר עליה, היא יונקת מזיו הבינה, ומגנה ברק החכמה העליונה היודעת לברר דברים, דבר מתוך דבר, וכל הטוב וכל האמץ והעז הראוי להצטרף לטובה גם בעצם חשכתה של הרשעה תקח עמה ותשים ככליה להוסיף בהם פאר והוד, תוספת חיים וגדולת אמת.

זאת היא התשובה המוכנת עתה לישראל, והננו עומדים הכן לבא אליה, להתעורר על ידה ועמה. שם שמים אשר התחלל והתקטן ע"י שפלותן של ישראל נושאי דגלו, ישוב ויגדל יתרומם וינשא. חפץ החיים האמיצים הקדושים הטובים והעליונים לכל אשר נשמה באפו ההולך יחד עם חפץ החיים והעז של ישראל, ירומם וינשא, יבא למערכתו העליונה, יוכר ויוחש כי הוא נובע ממקורו, מקור חי העולמים, ממקור

ויג' ח'ק

ⓁⓁ ובכן יתקדש שמה יהוה אלהינו על ישראל
 עמה ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן
 כבודך ועל מלכות בית דוד משיחך ועל
 מכונך והיכלך ובכן תן כבוד יהוה לעמה תהלה ליראך
 ותקנה טובה לדורשיך ופתחון פה למיחלים
 לך שמחה לארצך וששון לעירך וצמיחת קרן
 לדוד עבדך ועריכת נר לבן ישי משיחך
 במהרה בימינו. אמן

"למענך אלהים

ⓁⓁ חיים". בימים אלו אנו קשורים ביותר למקור החיים, וזה נותן ערך אחר לכל בקשותינו, ואז יש מקום להזכירן בתוך ברכות השבת. כי אנחנו לא "אנחנו", אלא אנחנו ה"דבקים בד' אלהים", אנחנו "למענך אלהים חיים". לכן אנו מבקשים: זכרנו, ריבוננו של עולם, למענך, כי כל מציאות חיינו היא למענך, כי "מה אנו ומה חיינו"¹⁷⁷. מתוך מצב של התרוממות והרגשת ה"למענך אלהים חיים", כל בקשותינו מתקדשות, אנו מתקדשים בקדושת "ד' אלהי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה"¹⁷⁸, ומתקרבים למצב של "ואתם הדבקים בד' אלהים חיים כולכם היום"¹⁷⁹. זה נותן ערך לכל חיינו הפרטיים, לכל סדרי דורותינו ולכל חשבונות כלל ישראל, שאינם "בצדקתך ובישר לבבך"¹⁸⁰, אלא "למענך אלהים חיים". וכן בחזון יחזקאל: "לא למענכם אני עשה בית ישראל כי אם לשם קדשי"¹⁸¹, למעני, למען האינטרס האלוהי הכללי של "כל העלמים"¹⁸² ושל "כל דור ודור"¹⁸³. אמן

ⓁⓁ בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים כי עיקר חשכות הטבע הוא הזמן וכיון שבראש השנה נשתנה זמן חדש ניטל הסתרות זמן העבר. ונמשך חיות לזמן החדש ממקום שלמעלה מהטבע והזמן. ואחר כך נעשה הסתר אחר משנה הבאה. והרד"ק² פירש טעם תקיעת שופר לסימן חירות כמו יובל ע"ש:

בראש השנה מבקשין על כלל העולם תן פחדך כו' כל הברואים כו'³ ובגמרא איתא⁴ כדי שתמליכונו⁵ עליכם. הפירוש כי העבד הנאמן צריך לבקש מלכות האדון על כל. רק על ידי שמבקש זה בכל לבו ממילא מתפשט המלכות עליו מקודם. ומלכיות שאומרים לפניו הוא להמליכו על כל ברואיו ועל ידי זה זוכין להמליכו עלינו מקודם. ומקוב"ה אית לן למילף שברא כל הבריאה עבור ישראל כמו שכתוב⁶ בשביל כו' ראשית. אם כן אם בני ישראל לא ישתתפו בראש השנה לכל הברואים לא יהיה להם קיום בעולם. ולכן צריכין לבקש בראש השנה על כל הבריאה להסכים לרצון השם יתברך:

ⓁⓁ אוחילה לאל אחלה פניו אשאלה ממנו מצנה
 לשון אשר בקהל עם אשירה עזו אביעה
 רננות בעד מפעליו. לאדם מערכי לב, ומיהוה
 מצנה לשון: אדני, שפתי תפתח ופי יגיד
 תהלתך: יהיו לרצון אמרי פי, והגיון לבי
 לפניה, יהוה צורי וגאלי: אמן

אמן